

## บทที่ 5

### สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความรู้และการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล และหาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในสถาบัน บุคลิกภาพ และพฤติกรรมการรับข่าวสาร กับความรู้และการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล รวมทั้งศึกษากลุ่มตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความรู้และการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 395 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน จากนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ที่ศึกษาในสถาบันการศึกษานพยาบาล 7 แห่ง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม 3 ชุด

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในสถาบัน

ชุดที่ 2 แบบทดสอบบุคลิกภาพ และแบบสอบถามพฤติกรรมการรับข่าวสาร

ชุดที่ 3 แบบสอบถามความรู้และการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล

แบบสอบถามทั้ง 3 ชุด ได้รับการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach alpha coefficient) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS/PC<sup>+</sup>) คำนวณค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

### สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังปรากฏในบทที่ 4 สามารถสรุปข้อค้นพบประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้คือ

1. การศึกษาความรู้และการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความรู้เกี่ยวกับภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และมีการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมในระดับมาก

## 2. การศึกษาตัวแปรสภาพแวดล้อมในสถาบัน นุคลิกภาพ และพฤติกรรม การรับข่าวสาร

2.1 ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมในสถาบัน พบว่า นักศึกษามีการรับรู้เกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมในสถาบันทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก

2.2 ตัวแปรด้านนุคลิกภาพ พบว่า นักศึกษาพยายามมีนุคลิกภาพที่เด่นชัด 6 ลักษณะคือ 1). ความอิสระเสรี ประกอบด้วยพื้นนิสัย ชอบทดลอง ไม่ชอบการข่มขู่หรือ ความอยุติธรรม เสรีนิยม 2). การพึ่งตนเอง ประกอบด้วยพื้นนิสัย เชื่อมั่นในตนเอง ชอบทำอะไรด้วยตนเอง ชอบอิสระเวลาทำสิ่งต่าง ๆ ยึดความคิดของตัวเองเป็นใหญ่ 3). ความระแวง ประกอบด้วยพื้นนิสัย ขี้ระแวง อิงฉฉา ไม่ไว้วางใจผู้อื่น 4). ความอ่อนโยน ประกอบด้วยพื้น นิสัย ชอบความสวยงาม ใจอ่อน เมตตากรุณา สงสารคนง่าย 5). การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ประกอบด้วยพื้นนิสัย ใจต่อความคิดของผู้อื่น ชอบช่วยเหลือผู้อื่น 6). การจินตนาการ ประกอบด้วยพื้นนิสัย ไม่ยึดประเพณี ไม่ชอบเหมือนคนอื่น หอใจในตัวเอง ส่วนนุคลิกภาพที่กลุ่ม ตัวอย่างได้คะแนนต่ำสุด คือความเกรียศ ประกอบด้วยพื้นนิสัย ดังเด ความคุมอารมณ์ไม่ได้ มีความขัดแย้งในใจสูง

2.3 ตัวแปรพฤติกรรมการรับข่าวสาร พบว่า พฤติกรรมการรับข่าวสารจากสื่อสาร มวลชนมีคะแนนอยู่ในระดับมาก ส่วนพฤติกรรมการรับข่าวสารจากการสื่อสารระหว่างบุคคลมี คะแนนอยู่ในระดับต่ำ

## 3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในสถาบัน นุคลิกภาพ และ พฤติกรรมการรับข่าวสาร กับความรู้และการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ของนักศึกษาพยาบาล ได้ข้อค้นพบตามสมมติฐาน ดังนี้

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในสถาบัน กับความรู้เกี่ยวกับภาวะวิกฤต ทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล พบว่า นโยบายการบริหารกิจการนักศึกษา การ จัดกิจกรรมนักศึกษา การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษา และสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับเพื่อน มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล อย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในสถาบัน กับการตอบสนองต่อภาวะ วิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล พบว่า นโยบายการบริหารกิจการนักศึกษา การ จัดกิจกรรมนักศึกษา การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษา และสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษา พยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ กับความรู้เกี่ยวกับภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล พบว่า บุคลิกภาพด้านความระแวง มีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำ และพฤติกรรมกรรมการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ กับการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล พบว่า บุคลิกภาพด้านการเข้าสังคม ด้านความมั่นคงทางจิตใจ ด้านการกล้าแสดงออก ด้านความร่าเริง ด้านมโนธรรม ด้านความกล้าเผชิญ ด้านความอ่อนโยน ด้านการเงินธนาคาร ด้านการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น ด้านความอิสระเสรี ด้านการพึ่งตนเอง และบุคลิกภาพด้านการควบคุมอารมณ์ มีความสัมพันธ์ทางบวก ส่วนบุคลิกภาพด้านความวิตกกังวล มีความสัมพันธ์ทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการรับข่าวสาร กับความรู้เกี่ยวกับภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล พบว่า พฤติกรรมการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.6 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการรับข่าวสาร กับการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล พบว่า พฤติกรรมการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน และจากการสื่อสารระหว่างบุคคล มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ระหว่างสภาพแวดล้อมในสถาบัน บุคลิกภาพ และพฤติกรรมกรรมการรับข่าวสาร กับความรู้และการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล

4.1 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ระหว่างสภาพแวดล้อมในสถาบัน บุคลิกภาพ และพฤติกรรมกรรมการรับข่าวสาร กับความรู้เกี่ยวกับภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล พบว่า กลุ่มตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ความรู้เกี่ยวกับภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล ได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ พฤติกรรมการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน และบุคลิกภาพด้านความระแวง โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ ร้อยละ 3.68 และเมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทางของความสัมพันธ์ พบว่า บุคลิกภาพด้านความระแวง มีความสัมพันธ์ทางลบ ส่วนพฤติกรรมกรรมการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน มีความสัมพันธ์ทางบวก และตัวพยากรณ์ที่มีความสำคัญหรือมีน้ำหนักมากที่สุด คือ บุคลิกภาพด้านความระแวง (Beta = -.1641) รองลงมาคือ พฤติกรรมการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน (Beta = .1562)

ซึ่งสามารถสร้างสมการพยากรณ์ความรู้เกี่ยวกับภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Z' = -.1641 \text{ PSB} + .1562 \text{ MMC}$$

4.2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ระหว่างสภาพแวดล้อมในสถาบัน บุคลิกภาพ และพฤติกรรมการรับข่าวสาร กับการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล พบว่า กลุ่มตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์การตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ พฤติกรรมการรับข่าวสาร จากสื่อสารมวลชน บุคลิกภาพด้านมโนธรรม สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับเพื่อน บุคลิกภาพด้านการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น และบุคลิกภาพด้านความวิตกกังวล โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 35.54 และเมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทางของความสัมพันธ์ พบว่า บุคลิกภาพด้านความวิตกกังวล มีความสัมพันธ์ทางลบ ส่วนพฤติกรรมการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน บุคลิกภาพด้านมโนธรรม สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับเพื่อน และบุคลิกภาพด้านการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น มีความสัมพันธ์ทางบวก และตัวพยากรณ์ที่มีความสำคัญหรือมีน้ำหนักมากที่สุด คือ พฤติกรรมการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน ( $Beta = .2741$ ) รองลงมา คือ บุคลิกภาพด้านมโนธรรม ( $Beta = .1613$ ) สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับเพื่อน ( $Beta = .2103$ ) บุคลิกภาพด้านการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น ( $Beta = .2188$ ) และบุคลิกภาพด้านความวิตกกังวล ( $Beta = -.1470$ ) ซึ่งสามารถสร้างสมการพยากรณ์การตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Z' = .2741 \text{ MMC} + .1613 \text{ PSE} + .2103 \text{ CER} + .2188 \text{ PSJ} - .1470 \text{ PSK}$$

#### อภิปรายผล

1. การศึกษาความรู้และการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล

จากการศึกษาความรู้และการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีค่าคะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าคะแนนด้านการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันนักศึกษาพยาบาลมีความสนใจ

ต่อสถานการณ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อมมากขึ้น รวมทั้งมีแนวคิดและมีพฤติกรรมที่รับผิดชอบ ต่อสังคมเพิ่มขึ้น ซึ่งตรงกับลักษณะของบัณฑิตที่สังคมต้องการ นั่นคือ นอกจากจะเป็นผู้ที่ใฝ่หา ความรู้ด้วยตนเอง มีคุณธรรม มีจิตสำนึกแล้ว จะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้ สามารถนำและรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (บันทึก การประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย, 2530:อุทุมพร จามรมาน และคณะ,2533)

นอกจากนั้น ยังแสดงให้เห็นว่า กระบวนการจัดการศึกษาพยาบาลในสถาบันการศึกษา พยาบาล มีความเหมาะสม สามารถที่จะหล่อหลอมให้นักศึกษาพยาบาล มีลักษณะที่รับผิดชอบต่อ สังคม มีความตระหนักต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น เนื่องจากในปัจจุบัน การจัดหลักสูตรการศึกษาพยาบาล พยายามที่จะสอดคล้องเนื้อหาเกี่ยวกับด้านสังคมและ สิ่งแวดล้อมลงไปหลักสูตร ทั้งในหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป และหมวดวิชาพื้นฐานวิชาชีพ (กุดยา ดันติผลาชีวะ,2531) เพราะเล็งเห็นความเกี่ยวข้องของปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อมกับ ปัญหาทางสุขภาพ ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรง และใกล้ชิดกับวิชาชีพพยาบาลมากขึ้น (รศริน ฤทธิโรจน์,2539)

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะมีการจัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ทางสังคมและ สิ่งแวดล้อมสอดแทรกไว้ในรายวิชาแล้วก็ตาม จากการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความรู้เกี่ยว กับภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ในระดับปานกลาง ดังนั้น สถาบันการศึกษาพยาบาล ควรที่จะตระหนักถึงการส่งเสริมให้มีการจัดหลักสูตรการศึกษาพยาบาล หรือการจัดกิจกรรม นักศึกษาที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกันระหว่างปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อม กับปัญหาทางสุขภาพ โดยมีแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจนและสอดคล้องกับสังคม เพื่อที่นักศึกษาพยาบาลจะได้นำไป ใช้ในการให้คำแนะนำแก่ ผู้ป่วยหรือญาติ หรือนำไปใช้ในการปฏิบัติกรพยาบาลต่อไป ซึ่ง สอดคล้องกับข้อเสนอของ หงษ์ สะเพียรชัย (อ้างถึงใน ประนอม รอดคำดี,2539) ที่ว่า “ น่าที่ จะมีการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป ให้มีลักษณะผสมผสานวิชาการ ทั่ว ๆ ไป และเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกัน สำหรับนักศึกษาทุกคน... เพื่อสร้างและ พัฒนาทักษะ บุคลิกภาพ พื้นฐานของความเป็นบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม.... กิจกรรมนอกหลักสูตร กิจกรรมบริการนักศึกษา การแนะแนว กีฬา วัฒนธรรมนักศึกษา เป็นส่วน หนึ่งของการศึกษาทั่วไปด้วย.... เพราะส่วนต่าง ๆ เหล่านี้ จะปลูกฝังความมีคุณธรรม จริยธรรม และสร้างคนให้เป็นคนโดยสมบูรณ์ “

2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในสถาบัน บุคลิกภาพ และ พฤติกรรมการรับข่าวสาร กับความรู้และการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ของนักศึกษาพยาบาล

2.1 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในสถาบัน กับการตอบสนอง ต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า สภาพแวดล้อมในสถาบัน ได้แก่ นโยบายการบริหารกิจการนักศึกษา การจัดกิจกรรมนักศึกษา และ สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับเพื่อน มีความสัมพันธ์กับการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและ สิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อธิบายได้ว่า การที่สถาบันมีการ กำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของกิจการนักศึกษาที่ชัดเจน มีการจัดกิจกรรมหลาย ๆ ประเภท จะช่วยให้นักศึกษามีโอกาสเลือกและตัดสินใจในการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งนักศึกษามีการเข้า ร่วมกิจกรรมมาก และมีการทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อนบ่อยครั้ง ช่วยในการพัฒนาความคิด และมีเหตุผลมากขึ้น พัฒนบุคลิกภาพ รู้จักการเสียสละ มีกความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ,2527) ทำให้นักศึกษาพยาบาลมีการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทาง สังคมและสิ่งแวดล้อมในระดับมาก เช่นเดียวกัน เนื่องจากสภาพแวดล้อมในสถาบันเป็นแรง กระตุ้นให้นักศึกษามีการเปลี่ยนแปลง และมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา

2.2 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ กับความรู้เกี่ยวกับภาวะวิกฤต ทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล จากผลการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพด้านความ ระวัง มีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำ กับความรู้เกี่ยวกับภาวะวิกฤตทางสังคมและ สิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล ( $r=-.11$ ) ซึ่งบุคลิกภาพด้านความระวัง ประกอบด้วยพื้นนิสัย ขี้ระแวง อิจฉา ระมัดระวัง ไม่เชื่อใจคนอื่น (ศานี สุวรรณพัฒน์ , 2536) สามารถอธิบายได้ว่า ผู้ที่มีบุคลิกภาพด้านความระแวงต่ำ จะมีความรู้เกี่ยวกับภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมมาก เนื่องจาก ผู้ที่จะมีความรู้เกี่ยวกับภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมมาก จะต้องเป็นคนที่ไม่สนใจ สังคม สนใจผู้อื่น เป็นคนเปิดเผย และพร้อมที่จะรับสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งจะเป็นบุคลิกภาพที่มีลักษณะที่ ตรงข้ามกับบุคลิกภาพด้านความระแวง

จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลมีบุคลิกภาพด้านความระแวงในระดับ มาก เนื่องจาก สภาพสังคมในปัจจุบัน มีการเน้นที่วัตถุนิยมมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ ทำให้คน ส่วนใหญ่สนใจแต่เรื่องของเศรษฐกิจ เงินทอง ความสุขสบาย (ศานี สุวรรณพัฒน์,2536) ใน สังคมที่มีการแข่งขันกันสูงเช่นนี้ ทำให้บุคคลที่อยู่ในสังคมนั้น มีลักษณะของการแข่งขัน จึงดี จึงเด่น ไม่สนใจและไม่เห็นอกเห็นใจกัน ไม่ไว้ใจซึ่งกันและกัน ทำให้มีความระแวงต่อกันมาก

ขึ้น นักศึกษาพยาบาลเป็นบุคคลที่อยู่ในสังคม จึงมีลักษณะบุคลิกภาพด้านความระแวงมากด้วย ดังนั้นสถาบันการศึกษาพยาบาลจึงควรหันมาสนใจ และหาวิถีทางที่จะช่วยลดบุคลิกภาพด้านความระแวงของนักศึกษาพยาบาลให้ลดลง

2.3 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ กับการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล จากผลการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพด้านการเข้าสังคม ด้านความมั่นคงทางจิตใจ ด้านการกล้าแสดงออก ด้านความร่าเริง ด้านมโนธรรม ด้านความกล้าเผชิญ ด้านความอ่อนโยน ด้านการเงินธนาคาร ด้านการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น ด้านความอิสระเสรี ด้านการพึ่งตนเอง และบุคลิกภาพด้านการควบคุมอารมณ์ มีความสัมพันธ์ทางบวก ส่วนบุคลิกภาพด้านความวิตกกังวล มีความสัมพันธ์ทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สามารถอธิบายได้ว่า บุคลิกภาพทั้ง 12 ด้าน ที่มีความสัมพันธ์ทางบวก จะมีลักษณะนิสัยโดยรวมคือ มีลักษณะของที่สนใจสังคม สนใจผู้อื่น เปิดเผย ให้ความร่วมมือ และยอมรับสิ่งใหม่ ๆ ทำให้มีลักษณะรับผิดชอบ ซึ่งผู้ที่มีการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดี ควรจะมีลักษณะนิสัยที่สอดคล้องกัน คือ ต้องมีลักษณะรับผิดชอบ สนใจผู้อื่น ขอบช่วยเหลือผู้อื่น เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น แก้ปัญหาด้วยเหตุผลและทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม ส่วนบุคลิกภาพด้านความวิตกกังวล ประกอบด้วยพื้นนิสัย กังวล เหงาหงอย ย้ำคิด ท้อแท้ใจ เคร่งเครียดเกินไป สนใจตนเอง ทำให้ไม่สนใจผู้อื่นและสังคม จึงมีความสัมพันธ์ทางลบกับการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อม

2.4 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการรับข่าวสาร กับความรู้และการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล จากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน มีความสัมพันธ์ทางบวก กับความรู้และการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล พฤติกรรมการรับข่าวสารจากการสื่อสารระหว่างบุคคล มีความสัมพันธ์ทางบวก กับการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล สามารถอธิบายได้ว่า ผู้ที่มีพฤติกรรมการรับข่าวสารมาก จะมีความรู้และการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมมาก เนื่องจากว่า สังคมปัจจุบันได้ชื่อว่าเป็นสังคมข่าวสาร (information society) มนุษย์สามารถที่จะติดต่อรับข่าวสารกันได้อย่างรวดเร็ว การที่สื่อมวลชนมีการตื่นตัวในการนำเสนอประเด็นปัญหา รวมทั้งแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยการนำเสนอประเด็นปัญหาดังกล่าวทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ ทำให้นักศึกษาพยาบาลได้รับความรู้ความเข้าใจ ได้รับการปลูกฝังค่านิยมและความเชื่อ นอกจากนั้นยังได้รับการชักจูงโน้มน้าวจิตใจ

ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในแนวทางที่ถูกต้องและสอดคล้องกับคนส่วนใหญ่ในสังคม

3. การศึกษาตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความรู้และการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล

3.1 ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความรู้เกี่ยวกับภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล จากการวิจัยพบว่า มีตัวแปรที่สามารถเข้าสมการพยากรณ์ 2 ตัว คือ บุคลิกภาพด้านความระแวง และพฤติกรรมการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 3.68 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากข้อค้นพบที่ว่า บุคลิกภาพด้านความระแวง สามารถอธิบายความแปรปรวนความรู้เกี่ยวกับภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาลได้เป็นอันดับแรก ซึ่งอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 1.44 ( $R^2 = .0144$ ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสัมพันธ์ทางลบ เมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทาง ( $Beta = -.1641$ ) แสดงว่า ถ้ามีบุคลิกภาพด้านความระแวงต่ำ แนวโน้มที่จะมีความรู้เกี่ยวกับภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมสูงขึ้นร้อยละ 1.44 ( $R^2 \text{ change} = .0144$ ) เนื่องจากถ้ามีบุคลิกภาพด้านความระแวงต่ำ บุคคลผู้นั้นจะมีลักษณะบุคลิกภาพที่ไว้วางใจผู้อื่น ขอมรับเหตุการณ์ต่าง ๆ ขอมรับข้อเท็จจริง (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2539) เมื่อมีการขอมรับในความเป็นจริง สนใจในสิ่งใหม่ ๆ จึงทำให้สนใจในเรื่องที่เกี่ยวกับภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นเรื่องรอบ ๆ ตัว เมื่อมีความสนใจก็จะมีการค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม ทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้น

เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์พฤติกรรมการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชนเข้าไปในขั้นตอนที่ 2 สามารถเพิ่มอำนาจในการอธิบายความแปรปรวนความรู้เกี่ยวกับภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาลได้อีกร้อยละ 3.68 ( $R^2 = .0368$ ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสัมพันธ์ทางบวก เมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทาง ( $Beta = .1562$ ) แสดงว่า พฤติกรรมการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน เป็นตัวพยากรณ์ที่มีความเหมาะสม มีแนวโน้มที่จะมีความรู้เกี่ยวกับภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.24 ( $R^2 \text{ change} = .0224$ ) ทั้งนี้เพราะว่า ผู้ที่มีการเปิดรับข่าวสารมาก จะมีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อและทัศนคติ ไปตามการโน้มน้าวของสื่อมวลชน และในปัจจุบันสื่อมวลชนพยายามที่จะโน้มน้าวประชาชนให้ร่วมมือกันในการแก้ปัญหาของสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการให้ข่าวสารข้อมูลที่ทันสมัย ดังนั้นผู้ที่มีการเปิดรับข่าวสารมาก จึงมีความรู้เกี่ยวกับภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมมากขึ้นด้วย



3.2 ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคม และสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล จากการวิจัยพบว่า มีตัวแปรที่สามารถเข้าสมการพยากรณ์ 5 ตัว คือ พฤติกรรมการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน บุคลิกภาพด้านมโนธรรม สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับเพื่อน บุคลิกภาพด้านการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น และบุคลิกภาพด้านความวิตกกังวล โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 35.54 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากข้อค้นพบที่ว่า พฤติกรรมการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน สามารถอธิบายความแปรปรวนการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาลได้เป็นอันดับแรก ซึ่งอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 19.09 ( $R^2 = .1909$ ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสัมพันธ์ทางบวก เมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทาง ( $Beta = .2741$ ) แสดงว่า พฤติกรรมการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน เป็นตัวพยากรณ์ที่มีความเหมาะสม มีแนวโน้มที่จะมีการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.09 ( $R^2 \text{ change} = .1909$ ) ทั้งนี้เพราะว่า ผู้ที่มีการเปิดรับข่าวสารมาก จะมีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อและทัศนคติ ไปตามการโน้มน้าวของสื่อมวลชน และในปัจจุบันสื่อมวลชนพยายามที่จะโน้มน้าวประชาชนให้ร่วมมือกันในการแก้ปัญหาของสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการให้ข่าวสารข้อมูลที่ทันสมัย ดังนั้นผู้ที่มีการเปิดรับข่าวสารมาก จึงมีแนวโน้มของพฤติกรรมในการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมมากขึ้นด้วย

บุคลิกภาพด้านมโนธรรม เป็นตัวพยากรณ์ที่เพิ่มเข้าไปในขั้นตอนที่ 2 สามารถเพิ่มอำนาจในการอธิบายความแปรปรวนการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาลได้อีกร้อยละ 27.70 ( $R^2 = .2770$ ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสัมพันธ์ทางบวก เมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทาง ( $Beta = .1613$ ) แสดงว่า บุคลิกภาพด้านมโนธรรม เป็นตัวพยากรณ์ที่มีความเหมาะสม มีแนวโน้มที่จะมีการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.61 ( $R^2 \text{ change} = .0861$ ) ทั้งนี้เพราะว่า ผู้ที่มีบุคลิกภาพด้านมโนธรรมสูง จะมีลักษณะนิสัยรอบคอบ รับผิดชอบ สนใจผู้อื่น ใฝ่รู้ และมีจรรยาบรรณ จากลักษณะดังกล่าวทำให้เป็นผู้ที่มีความสนใจสังคม มีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ทำให้มีการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมมาก

สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับเพื่อน ตัวพยากรณ์ที่เพิ่มเข้าไปในขั้นตอนที่ 3 สามารถเพิ่มอำนาจในการอธิบายความแปรปรวนการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาลได้อีกร้อยละ 31.47 ( $R^2 = .3147$ ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสัมพันธ์ทางบวก เมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทาง ( $Beta = .2103$ ) แสดงว่า สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับเพื่อน เป็นตัวพยากรณ์ที่มีความเหมาะสม มีแนวโน้มที่จะมีการตอบสนองต่อภาวะวิกฤต

ทางสังคมและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.77 ( $R^2$  change=.0377) ทั้งนี้เพราะว่า เพื่อนมีอิทธิพลในการถ่ายทอดค่านิยม ความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนพฤติกรรมต่างๆ ดังนั้น การทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อนบ่อย ๆ ทำให้มีการเข้าสังคม มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทำให้มีการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นด้วย

บุคลิกภาพด้านการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น เป็นตัวพยากรณ์ที่เพิ่มเข้าไปในขั้นตอนที่ 4 สามารถเพิ่มอำนาจในการอธิบายความแปรปรวนการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาลได้อีกร้อยละ 33.56 ( $R^2$  =.3356) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสัมพันธ์ทางบวก เมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทาง ( $Beta$ =.2188) แสดงว่าบุคลิกภาพด้านการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น เป็นตัวพยากรณ์ที่มีความเหมาะสม มีแนวโน้มที่จะมีการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.09 ( $R^2$  change=.0209) ทั้งนี้เพราะว่า ผู้ที่มีบุคลิกภาพด้านการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่นสูง จะมีลักษณะนิสัยสังคมเก่ง ชอบช่วยเหลือผู้อื่น พยายามเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น จากลักษณะดังกล่าวทำให้เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสังคม ให้ความสนใจกับผลประโยชน์ของส่วนรวม ทำให้มีพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมในระดับมาก

บุคลิกภาพด้านความวิตกกังวล เป็นตัวพยากรณ์ที่เพิ่มเข้าไปในขั้นตอนที่ 5 สามารถเพิ่มอำนาจในการอธิบายความแปรปรวนการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาลได้อีกร้อยละ 35.54 ( $R^2$  =.3554) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสัมพันธ์ทางลบ เมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทาง ( $Beta$ =-.1470) แสดงว่าบุคลิกภาพด้านความวิตกกังวล เป็นตัวพยากรณ์ที่มีความเหมาะสม มีแนวโน้มที่จะมีการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.98 ( $R^2$  change=.0198) ทั้งนี้เพราะว่า ผู้ที่มีบุคลิกภาพด้านความวิตกกังวลสูง จะมีลักษณะนิสัย ขี้กังวล เหนงหงอย ห้อแท้ใจ เกร่งเกรียดเกินไป จากลักษณะดังกล่าวทำให้เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่สนใจแต่ตนเอง ไม่สนใจและรับผิดชอบต่อสังคม ไม่ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของส่วนรวม จึงมีความสัมพันธ์ทางลบกับการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อม

จากที่กล่าวมาพบว่า ตัวพยากรณ์ทั้ง 5 ตัว สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล ได้มากกว่าตัวพยากรณ์ตัวใดตัวหนึ่ง ดังนั้นผู้บริหารทางการศึกษาพยาบาลจึงควรให้ความสนใจต่อการเสริมสร้างบุคลิกภาพในด้านมโนธรรม ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ส่งเสริมสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับเพื่อน และพฤติกรรมกรรับข่าวสาร เพื่อให้ นักศึกษาพยาบาลมีการตอบสนองต่อภาวะ

วิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ทั้งนี้บุคลิกภาพของบุคคลเกิดจากปฏิภยาร่วมกัน (Interaction) ระหว่างพฤติกรรม (Heredity) และสิ่งแวดล้อม (Smith,1968) ซึ่งสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือ ครอบครัว รองลงมาคือ สถาบันการศึกษา โดยบุคลิกภาพของบุคคลได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมถึง 2 ใน 3 ส่วน และได้รับอิทธิพลจากพันธุกรรมเพียง 1 ใน 3 ส่วน (Cattell,1964) ดังนั้นสถาบันการศึกษาพยายามลดทอนผลกระทบถึงการจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้นักศึกษาพยายามมีบุคลิกภาพตามต้องการ มีความสำนึกรับผิดชอบตอสังคมเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีพฤติกรรมการรับข่าวสารและตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น เพื่อให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่สังคมต้องการ

### ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยายามมีความรู้เกี่ยวกับภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง ดังนั้นสถาบันการศึกษาพยายาม ควรที่จะพิจารณาส่งเสริมให้นักศึกษาพยายาม มีความรู้เกี่ยวกับภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น เนื่องจากนักศึกษาพยายาม จะต้องมีการฝึกปฏิบัติงาน และออกไปเป็นพยาบาลวิชาชีพ และหน้าที่ของพยาบาลที่สำคัญประการหนึ่งคือให้คำแนะนำผู้ป่วยและญาติ จึงควรที่จะให้นักศึกษาได้เรียนรู้เนื้อหาเกี่ยวกับด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น ซึ่งอาจทำได้โดยสอดแทรกความรู้ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมลงในวิชาต่าง ๆ หรือการเผยแพร่ความรู้ด้านนี้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
2. สถาบันการศึกษาพยายาม ควรมีแนวทางส่งเสริมให้นักศึกษาพยายามมีพฤติกรรม การรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชนให้มากขึ้น โดยการจัดให้มีหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร ให้เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษาพยายาม รวมทั้งมีการจัดบอร์ดเกี่ยวกับสถานการณ์ทางสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากพฤติกรรมการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชนสามารถทำนวยความรู้และการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ดี
3. ผู้บริหารการศึกษาพยายาม ควรมีแนวทางสำหรับการพัฒนาสภาพแวดล้อมในสถาบันทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ นโยบายการบริหารกิจการนักศึกษา การจัดกิจกรรมนักศึกษา การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักศึกษา และสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับเพื่อน อย่างสม่ำเสมอ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ถ้าสภาพแวดล้อมในสถาบันทั้ง 4 ด้าน มีความเหมาะสมมาก แนวโน้มของการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมจะอยู่ในระดับมากตามไปด้วย

## ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ จึงให้ภาพรวมอย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับความรู้และการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล ข้อค้นพบที่ได้จึงเป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำไปทำการวิจัยเฉพาะเรื่องมากขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรทำการศึกษาเฉพาะกรณี เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างและประชากรที่จะศึกษา ได้แก่ นักศึกษาที่เป็นสมาชิกของงานกิจกรรมนักศึกษา (สมาชิก กรรมการ หรือประธานชมรม) เป็นต้น

2. ควรวิจัยเจาะลึกโดยวิเคราะห์และประเมินผลกิจกรรมทางสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อกำหนดรูปแบบของการจัดกิจกรรมที่จะส่งผลต่อการพัฒนาความรู้และการตอบสนองต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

3. ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในสถาบัน นุคถิกภาพ และพฤติกรรมกรรับข่าวสาร กับความรู้และการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นระยะ ๆ เช่น ทุก 2 ปี เนื่องจากเมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไป สภาพแวดล้อมในสถาบัน นุคถิกภาพ พฤติกรรมกรรับข่าวสาร สถานการณ์ทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ย่อมเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ผลวิจัยที่ค้นพบจึงอาจมีการเปลี่ยนแปลงไป

สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย